

T.Y.B.A.
COMMERCE
Introduction to Management
(PAPER – IV) (27/12/2017)

Q.P. Code : 26770

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

- N.B: 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

Section I

1. Explain the following terms in brief (any **four**) **08**
- a) Administration
  - b) Leadership
  - c) Forecasting
  - d) Policy
  - e) Scalar chain
  - f) Internal environment
  - g) Demography
  - h) Strategy
2. Answer the following:- (any **two**) **16**
- a) Define management. Explain the need and features of management.
  - b) Explain the functions of management.
  - c) Write a note on Gandhian principles of management.
3. Answer the following:- (any **two**) **16**
- a) Define objective. Discuss economic and social objectives of business.
  - b) What are the steps involved the planning process?
  - c) Explain the external environmental factors that influence business.
4. Write short notes on:- (any **two**) **10**
- a) Levels of management
  - b) Steps involved in the process of MBO
  - c) Scientific management
  - d) Management as a science

Section II

5. Explain the following terms in brief (any **four**) **08**
- a) Line organization
  - b) Accountability
  - c) Budget
  - d) Flat organization
  - e) Informal organization
  - f) Quality
  - g) Centralisation
  - h) Organisational charts

Turn Over

6. Answer the following:- (any **two**) 16
- a) What is organizing? Explain the principles of organizing.
  - b) Discuss the limitations of committees. Suggest measures to make them effective.
  - c) Explain the measures to resolve the conflict between line and staff.
7. Answer the following:- (any **two**) 16
- a) What is departmentation? What are the different bases of departmentation?
  - b) Write a note on span of control.
  - c) Discuss the concept of controlling. Explain the steps in controlling process.
8. Write short notes on:- (any **two**) 10
- a) Functional organization
  - b) Dimensions of quality
  - c) Co-ordination
  - d) Decentralisation
-

३

(मराठी रुपांतर)

(वेळ: ३ तास)

(गुण: १००)

- सूचना:**
- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  - २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
  - ३) मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

विभाग १

१. पुढील संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा. (कोणत्याही चार) ०८
  - अ) प्रशासन
  - ब) नेतृत्व
  - क) पूर्व अंदाज
  - ड) धोरण
  - इ) सत्तासोपान
  - फ) अंतर्गत पर्यावरण
  - ग) लोकसंख्याशास्त्र
  - ह) व्यूहरचना
२. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) १६
  - अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. व्यवस्थापनाची जरूरी व महत्त्व स्पष्ट करा.
  - ब) व्यवस्थापनाची कार्ये सविस्तर सांगा.
  - क) गांधीजींच्या व्यवस्थापनाच्या तत्वांवर टीपा लिहा.
३. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) १६
  - अ) उद्दिष्टांची व्याख्या लिहा. व्यवसायांची आर्थिक व सामाजिक उद्दिष्टांची माहिती सांगा.
  - ब) नियोजन प्रक्रियेतील टप्पे कोणते ?
  - क) उद्योगधंद्यावर परिणाम करणारे बहिर्गत पर्यावरणाचे घटक विस्ताराने सांगा.

४. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १०
- अ) व्यवस्थापनाचे स्तर
 ब) ध्येयनिष्ठ व्यवस्थापनाच्या प्रक्रियेतील टप्पे
 क) शास्त्रीय व्यवस्थापन
 ड) व्यवस्थापन एक शास्त्र

विभाग २

५. पुढील संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा. (कोणत्याही चार) ०८
- अ) रेखा संघटना
 ब) उत्तरदायित्व
 क) अंदाजपत्रक
 ड) पसरट संघटना
 इ) अनौपचारिक संघटना
 फ) गुणवत्ता
 ग) केंद्रीकरण
 ह) संघटना तक्ते
६. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
- अ) संघटना म्हणजे काय ? संघटनेची तत्वे स्पष्ट करा.
 ब) समितीच्या मर्यादांची चर्चा करा. ती परिणामकारी बनविण्यासाठीचे उपाय सुचवा.
 क) साखळी व सल्लागार यांच्यातील कलह मिटवण्यासाठी उपाय सुचवा.
७. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) १६
- अ) विभागीकरण म्हणजे काय ? विभागीकरण कोणत्या मुद्द्यावर आधारित असते ?
 ब) नियंत्रणाची क्षेत्रावर सविस्तर माहिती लिहा.
 क) नियंत्रणाची संकल्पना स्पष्ट करा. नियंत्रण प्रक्रियेतील टप्पे विस्ताराने सांगा.
८. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)
- अ) कार्यात्मक संघटना
 ब) गुणवत्तेचे पैलु
 क) समन्वय
 ड) विकेंद्रीकरण

T.Y.B.A.

COMMERCE

Human Resource Management

(PAPER - V) (28/12/2017)

Q.P. Code : 26775

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.
  3. Answers to both the sections to be written in the same answer-book.

Section - I

- Q. 1** Explain the following terms in brief (**any 4**) **(08)**
- a. Manpower Development
  - b. Job Description
  - c. Synthetic Test
  - d. Panel Interview
  - e. Ranking Method
  - f. Horn Effect
  - g. Management Development
  - h. Assessment Centers
- Q. 2** Answer the following (**any 2**) **(16)**
- a. Define Human Resource management. What are its features?
  - b. What is Human Resource Planning? Describe the steps in the Human Resource planning process.
  - c. Define Employee Selection. Describe the steps involved in employee selection process.
- Q. 3** Answer the following (**any 2**) : **(16)**
- a. What is Interview? Discuss the importance of Interview in the Selection Process.
  - b. What is Training? Explain on-the-job methods available for training of employees.
  - c. Define Performance Appraisal. What are the limitations of Performance Appraisal?
- Q. 4** Write Short Notes (**any 2**) **(10)**
- a. Types of Interview
  - b. Job Analysis
  - c. Managerial Skills
  - d. Uses of Performance Appraisal

Section – II

- Q. 5** Explain the following terms in brief (**any 4**) **(08)**
- a. Formal Group
  - b. Human Relations
  - c. Hygiene Factors
  - d. Conceptual Skill
  - e. Informal Communication
  - f. Bureaucratic Leader
  - g. Self-actualisation Needs
  - h. Interpersonal Conflict
- Q. 6** Answer the following (**any 2**) **(16)**
- a. Define Group? Explain the goals and functions of a Formal Group.
  - b. Discuss objectives of human relations.
  - c. Define Motivation. Discuss the various factors that motivate employees.
- Q. 7** Answer the following (**any 2**) **(16)**
- a. Define Employee Morale. Explain the measures to improve Employee Morale.
  - b. Define Communication. What are the barriers to Effective Communication?
  - c. Define Leadership. Describe any four Styles of Leadership.
- Q. 8** Write Short Notes (**any 2**): **(10)**
- a. Roles of a Leader
  - b. Changing Human Needs
  - c. Conflict Management
  - d. Assumptions of Theory-X

*****

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत..

विभाग १

- प्र. १ खालील सज्ञांचे थोडक्यात स्पष्टीकरण लिहा. (कोणत्याही चार) (०८)
- अ. मानवी संसाधन विकास
ब. कार्य वर्णन
क. कृत्रिम चाचणी
ड. मंडळ मुलाखत
इ. गुणवत्ता क्रम पद्धत
फ. हार्न परीणाम
ग. व्यवस्थापकीय विकास
ह. चाचणी केंद्र
- प्र. २ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१६)
- अ. मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. त्याची वैशिष्ट्ये कोणती?
ब. मानवी संसाधन नियोजन म्हणजे काय? मानवी संसाधन नियोजन प्रक्रियेतील टप्पे कोणते?
क. कर्मचारी निवडीची व्याख्या लिहा. कर्मचारी निवड प्रक्रियेतील मुलाखतीचे महत्व विशद करा.
- प्र. ३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१६)
- अ. मुलाखत म्हणजे काय? कर्मचारी निवड प्रक्रियेतील मुलाखतीचे महत्व विशद करा.
ब. प्रशिक्षण म्हणजे काय? कर्मचाऱ्यांना उपलब्ध असणाऱ्या कामावरील प्रशिक्षणाच्या पद्धती विशद करा.
क. कार्यसिद्धी मूल्यमापन म्हणजे काय? कार्यसिद्धी मूल्यमापनाच्या मर्यादा कोणत्या ?
- प्र. ४ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)
- अ. मुलाखतीचे प्रकार
ब. कार्य विश्लेषण
क. व्यवस्थापकीय कौशल्य
ड. कार्यसिद्धी मूल्यमापनाचे उपयोग

विभाग – II

- प्र. ५ खालील संज्ञांचे थोडक्यात स्पष्टीकरण लिहा. (कोणत्याही चार) (०८)
- अ. अनौपचारिक गट
ब. मानवी संबंध
क. आरोग्यविषयक घटक
ड. संकल्पनात्मक कौशल्य
इ. अनौपचारिक संदेशवहन
फ. नोकरशाही नेतृत्व
ग. आत्मविकासाच्या गरजा
ह. व्यक्ती-व्यक्तीतील वादविवाद
- प्र. ६ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) (१६)
- अ. गटाची व्याख्या लिहा. औपचारिक गटाची ध्येये व कार्ये लिहा.
ब. मानवी संबंधांची उद्दिष्ट्ये कोणती ?
क. अभिप्रेरणेची व्याख्या लिहा. कर्मचाऱ्यांच्या अभिप्रेरणेसाठी असणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- प्र. ७ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१६)
- अ. कर्मचारी मनोबलाची व्याख्या लिहा. कर्मचारी मनोबल उंचावण्यासाठीचे उपाय सुचवा.
ब. संदेशवहनाची व्याख्या लिहा. परिणामकारक संदेशवहनाचे अडथळे कोणते ?
क. नेतृत्वाची व्याख्या लिहा. नेतृत्वाच्या कोणत्याही चार शैलींचे वर्णन करा.
- प्र. ८ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)
- अ. नेत्याची भूमिका
ब. बदलत्या मानवी गरजा
क. वादविवाद व्यवस्थापन
ड. 'क्ष' सिद्धांताची गृहीतके

*****

T.Y.B.A.
COMMERCE
Export Management
(PAPER – VI) (29/12/2017)

Q.P. Code : 26777

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

- N.B: 1. Attempt any five questions from Q. 1 to Q.8.
2. Question no. 9 is compulsory.

1. Answer the following:-
  - a) Define Export Management. Explain the need for export management to the country and the firm. **08**
  - b) State and explain functions of export manager. **08**
2. Answer the following:-
  - a) Discuss in detail composition and direction of India's export trade. **08**
  - b) Explain the reasons for India's poor share in world export trade. **08**
3. Answer the following:-
  - a) What do you mean by trade barriers? Distinguish between tariff and non tariff barriers. **08**
  - b) Define trade blocs. Discuss the working of any two trade blocs. **08**
4. Answer the following:-
  - a) Discuss important highlights of Foreign Trade policy 2015-2020. **08**
  - b) Explain the role of EPC in export promotion. **08**
5. Answer the following:-
  - a) Discuss the steps in overseas marketing research. **08**
  - b) Explain the concept of product life cycle and product branding in export marketing. **08**
6. Answer the following:-
  - a) What are factors affecting export price? **08**
  - b) Explain the role of ECGC in covering risk in export market. **08**
7. Answer the following:-
  - a) Discuss the shipment stage in export procedure. **08**
  - b) Discuss any five export incentives available to Indian exporters. **08**
8. Write short notes on **any four** of the following:- **16**
  - a) Features of export management
  - b) Packing credit
  - c) WTO
  - d) Letter of credit
  - e) FIEO
  - f) Services exports from India
9. Discuss **any two** of the following:- **20**
  1. Modes of entry in foreign market
  2. Export pricing quotations
  3. Registration stage

Turn Over

२

(मराठी रुपांतर)

(वेळ: ३ तास)

(गुण: १००)

- सूचना:**
- १) खालीलपैकी प्र. क्र. १ ते प्र. क्र. ८ मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
  - २) प्र. क्र. ९ अनिवार्य आहे.
  - ३) मुळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
  - अ) निर्यात व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. निर्यात व्यवस्थापनाची देशासाठी व उदयोगासाठी गरज विशद करा. ०८
  - ब) निर्यात व्यवस्थापकाची कार्ये विशद करा. ०८
२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
  - अ) भारताच्या निर्यात व्यापाराची रचना व दिशा याची चर्चा करा. ०८
  - ब) जागतिक निर्यात व्यापारातील भारताचा वाटा कमी असण्याची कारणे विशद करा. ०८
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
  - अ) व्यापारी अडथळे म्हणजे काय ? जकाती अडथळे व बिगरजकाती अडथळे यातील फरक स्पष्ट करा. ०८
  - ब) व्यापारी गटाची व्याख्या लिहा. कोणत्याही दोन व्यापारी गटाच्या कार्याची चर्चा करा. ०८
४. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
  - अ) भारताचे जागतिक व्यापार धोरण २०१५-२०२० ची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती ? ०८
  - ब) निर्यात वृद्धी मंडळाची निर्यात वृद्धीतील भूमिका विशद करा. ०८
५. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
  - अ) विदेशी विपणन संशोधनातील टप्पे विशद करा. ०८
  - ब) निर्यात विपणन संदर्भात 'वस्तू जीवनचक्र' व 'वस्तू मुद्रांकन' या संकल्पना विशद करा. ०८

६. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- अ) निर्यात किंमतीवर परिणाम करणारे घटक कोणते ? ०८
- ब) निर्यात पत व हमी मंडळाची निर्यातीतील जोखीम कमी करण्याची भुमिका विशद करा. ०८
७. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- अ) निर्यात प्रक्रियेतील जहाजात माल भरण्याची प्रक्रिया विशद करा. ०८
- ब) भारतीय निर्यातदाराला उपलब्ध असणाऱ्या कोणत्याही पाच सवलतींची चर्चा करा. ०८
८. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा. १६
- अ) निर्यात व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये
- ब) बांधणी कर्ज
- क) जागतिक व्यापार संघटना
- ड) परपत्र
- इ) फीओ
- ई) भारताची सेवा निर्यात
९. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर चर्चा करा. २०
१. जागतिक बाजारपेठेत शिरकाव करण्याच्या पध्दती
२. निर्यात किंमत दरपत्रके
३. नोंदणी टप्पा
-

T.Y.B.A.

COMMERCE

Introduction to Management

(PAPER – IV) (05/01/2018)

Q.P. Code : 26772

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

- N.B:
1. All questions are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.

Section I

- 1.** Explain the following terms in brief (any **four**) **08**
  - a) Strategy
  - b) Demography
  - c) Policy
  - d) Administration
  - e) Middle level management
  - f) Mission
  - g) Leadership
  - h) Communication
- 2.** Answer the following:- (any **two**) **16**
  - a) Define management and discuss its features.
  - b) Discuss Henry Fayol's principles of management.
  - c) Write a note on scientific management.
- 3.** Answer the following:- (any **two**) **16**
  - a) Describe the macro environmental factors influencing business.
  - b) What are the steps involved in the planning process?
  - c) Define objectives. Discuss the organic and human objectives.
- 4.** Write short notes on:- (any **two**) **10**
  - a) Process of MBO
  - b) Management as science
  - c) Role of the manager
  - d) Essentials of good plan

Section II

- 5.** Explain the following terms in brief (any **four**) **08**
  - a) Functional organization
  - b) Centralisation
  - c) Total Quality Management
  - d) Budgetary control
  - e) Formal organization
  - f) Accountability
  - g) Organisational chart
  - h) Matrix organization

Turn Over

- 6.** Answer the following:- (any **two**) **16**
- a) What are the problems in delegation of authority?
  - b) Write the advantages of committee organization.
  - c) What is decentralization? Discuss the factors that influence decentralization.
- 7.** Answer the following:- (any **two**) **16**
- a) Define departmentation. What are the different bases of departmentation?
  - b) What is co-ordination? Discuss the significance of co-ordination in the process of management.
  - c) Explain the controlling process.
- 8.** Write short notes on:- (any **two**) **10**
- a) Conflict of line and staff
  - b) Controlling techniques
  - c) Span of control
  - d) Dimensions of quality

३

(मराठी रुपांतर)

(वेळ: ३ तास)

(गुण: १००)

- सूचना:**
- १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
  - २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
  - ३) मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

विभाग १

१. पुढील संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा. (कोणत्याही चार) ०८
  - अ) व्यूहरचना
  - ब) लोकसंख्याशास्त्र
  - क) धोरण
  - ड) प्रशासन
  - इ) मध्य स्तरीय व्यवस्थापन
  - फ) ध्येय
  - ग) नेतृत्व
  - ह) संदेशवहन
२. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) १६
  - अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा व त्याच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
  - ब) हेन्री फेयॉलच्या व्यवस्थापकीय तत्वांची चर्चा करा.
  - क) शास्त्रीय व्यवस्थापनावर सविस्तर टीपा लिहा.
३. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) १६
  - अ) व्यवसायावर परिणाम करणाऱ्या दीर्घ पर्यावरणाच्या घटकांची चर्चा करा.
  - ब) नियोजनाच्या प्रक्रियेतील टप्पे कोणते ?
  - क) उद्दिष्टांची व्याख्या लिहा. मूलभूत व मानवीय उद्दिष्ट विस्ताराने सांगा.
४. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) १०
  - अ) ध्येयनिष्ठ व्यवस्थापनाची प्रक्रिया
  - ब) व्यवस्थापन – एक शास्त्र
  - क) व्यवस्थापकाची कार्ये
  - ड) आदर्श नियोजनाची वैशिष्ट्ये

विभाग २

५. पुढील संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा. (कोणत्याही चार) ०८
- अ) कार्यात्मक संघटना
 ब) केंद्रीकरण
 क) समग्र गुणवत्ता व्यवस्थापन
 ड) अंदाजपत्रकीय नियंत्रण
 इ) औपचारीक संघटना
 फ) उत्तरदायित्व
 ग) संघटनेचे तक्ते
 ह) मेट्रिक्स संघटना
६. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) १६
- अ) अधिकार प्रक्रियेतील अडथळे कोणते ?
 ब) समिती संघटनेचे फायदे लिहा.
 क) विकेंद्रीकरण म्हणजे काय ? विकेंद्रीकरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे स्पष्टीकरण करा.
७. पुढील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) १६
- अ) विभागीकरणाची व्याख्या सांगा. विभागीकरण कोणकोणत्या मुद्द्यांवर केले जाते ?
 ब) समन्वय म्हणजे काय ? व्यवस्थापनाच्या प्रक्रियेतील समन्वयाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 क) नियंत्रण प्रक्रिया सविस्तर सांगा.
८. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)
- अ) साखळी व सल्लागार यांच्यातील संघर्ष
 ब) नियंत्रणाच्या पध्दती
 क) नियंत्रण क्षेत्र
 ड) गुणवत्तेचे पैलु
-

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
  2. Figures to the right indicate full marks.
  3. Answers to both the sections to be written in the same answer-book.

Section - I

- Q. 1** Explain the following terms in brief (any 4) (08)
- a. Human Resource Management
  - b. Job Specification
  - c. Aptitude Test
  - d. Group Interview
  - e. Refresher Training
  - f. Halo Effect
  - g. Conceptual Skill
  - h. Grading Method
- Q. 2** Answer the following (any 2) (16)
- a. Define Human Resource management. What are its functions?
  - b. What is Human Resource Planning? Discuss its importance.
  - c. Describe the steps involved in employee selection process.
- Q. 3** Answer the following (any 2) : (16)
- a. Discuss the guidelines for a successful interview.
  - b. Explain on-the-job methods available for training of employees.
  - c. Describe the traditional methods of appraising employee performance.
- Q. 4** Write Short Notes (any 2) (10)
- a. External Sources of Recruitment
  - b. Uses of Job Analysis
  - c. Managerial Skills
  - d. Limitations of Performance Appraisal.

Section – II

- Q. 5** Explain the following terms in brief (any 4) (08)
- a. Informal Group
  - b. Human Relations
  - c. Hygiene Factors
  - d. Employee Morale
  - e. Noise in Communication
  - f. Situational Leadership
  - g. Self-actualisation Needs.
  - h. Conflict

- Q. 6** Answer the following (**any 2**) (16)
- What is a Group? What are the different types of Group?
  - Discuss the objectives of human relations.
  - Define Motivation. Explain Maslow's theory of motivation.

- Q. 7** Answer the following (**any 2**) (16)
- What are the factors that affect employee morale?
  - Discuss the merits and limitations of Oral and Written Communication.
  - Define Leadership. Discuss the qualities of a good leader.

- Q. 8** Write Short Notes (**any 2**): (10)
- Roles of a Leader
  - Changing Human Needs
  - Conflict Process
  - Herzberg's Two-factor Theory

*****

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत..

विभाग १

- प्र. १ खालील सजांचे थोडक्यात स्पष्टीकरण लिहा. (कोणत्याही चार) (०८)
- अ. मानवी संसाधन व्यवस्थापन
ब. कार्य तपशिल
क. कल चाचणी
ड. गट मुलाखत
इ. उजळणी प्रशिक्षण
फ. हालो परिणाम
ग. संकल्पनात्मक कौशल्य
ह. श्रेणीय पद्धत
- प्र. २ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) (१६)
- अ. मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. त्याची कार्ये कोणती?
ब. मानवी संसाधन नियोजन म्हणजे काय? त्याच्या महत्वाची चर्चा करा.
क. कर्मचारी निवड प्रक्रियेतील टप्प्यांची चर्चा करा.
- प्र. ३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन) (१६)
- अ. यशस्वी मुलाखतीसाठी मार्गदर्शक तत्वांची चर्चा करा.
ब. कर्मचाऱ्यासाठी उपलब्ध असणाऱ्या कामावरील प्रशिक्षणाच्या पद्धती विशद करा.
क. कर्मचाऱ्यांच्या कार्यसिद्धी मूल्यमापनाच्या पारंपारिक पद्धतीचे वर्णन करा.
- प्र. ४ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)
- अ. भरतीचे बहिर्गत स्रोत
ब. कार्य विश्लेषणाचे उपयोग
क. व्यवस्थापकीय कौशल्य
ड. कार्यसिद्धी मूल्यमापनाच्या मर्यादा

विभाग – II

- प्र. ५ खालील संज्ञाचे थोडक्यात स्पष्टीकरण लिहा. (कोणत्याही चार) (०८)
- अ. अनौपचारिक गट
ब. मानवी संबंध
क. आरोग्यविषयक घटक
ड. कर्मचारी मनोबल
इ. संदेशवहनातील आवाज
फ. परिस्थितीजन्य नेतृत्व
ग. आत्मविकासाच्या गरजा
ह. वादविवाद
- प्र. ६ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) (१६)
- अ. गट म्हणजे काय? विविध प्रकारच्या गटांचे वर्णन करा.
ब. मानवी संबंध म्हणजे काय? त्याच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.
क. अभिप्रेरणेची व्याख्या लिहा. मास्लोचा अभिप्रेरणा सिद्धांत विशद करा.
- प्र. ७ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१६)
- अ. कर्मचाऱ्यांच्या मनोबलावर परिणाम करणारे घटक कोणते?
ब. लेखी व तोंडी संदेशवहनाचे फायदे व तोटे कोणते?
क. नेतृत्वाची व्याख्या लिहा. चांगल्या नेत्याच्या गुणांची चर्चा करा.
- प्र. ८ टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)
- अ. नेत्याची भूमिका
ब. बदलत्या मानवी गरजा
क. वादविवाद प्रक्रिया
ड. हर्जबर्गचा दोन घटक सिद्धांत

*****

T.Y.B.A.
COMMERCE
Export Management
(PAPER – VI) (09/01/2018)

Q.P. Code : 26778

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

- N.B: 1. Attempt any five questions from Q. 1 to Q.8.
2. Question no. 9 is compulsory.

1. Answer the following:-
  - a) Define Export Management. Discuss the features of export management. **08**
  - b) Explain the need for export management to the country and the firm. **08**
2. Answer the following:-
  - a) Explain the reasons for India's poor share in world export trade. **08**
  - b) Discuss various trends in India's service exports. **08**
3. Answer the following:-
  - a) What do you mean by trade barriers? Explain various types of tariff barriers. **08**
  - b) Define trade blocs. Discuss the working of EU and NAFTA. **08**
4. Answer the following:-
  - a) Discuss the objectives and important features of Foreign Trade Policy 2015-2020. **08**
  - b) What do you mean by EPO? Explain the role of nay EPOs in India. **08**
5. Answer the following:-
  - a) Discuss the steps in identifying foreign markets. **08**
  - b) Explain the concepts of Product life cycle and product branding in export marketing. **08**
6. Answer the following:-
  - a) What is export pricing? Discuss different export pricing strategies. **08**
  - b) Explain the role of ECGC in export finance. **08**
7. Answer the following:-
  - a) Discuss the pre-shipment stage in export procedure. **08**
  - b) Discuss any five export incentives available to Indian exporters. **08**
8. Write short notes on **any four** of the following:- **16**
  - a) Functions of Export manager
  - b) Role of WTO in international market
  - c) Types of export finance
  - d) Letter of credit
  - e) EXIM bank
  - f) Registration stage
9. Discuss **any two** of the following:- **20**
  1. Organisation structure of export firm
  2. Methods of entry in foreign market
  3. Export price quotations.

Turn Over

२

(मराठी रुपांतर)

(वेळ: ३ तास)

(गुण: १००)

- सूचना:** १) खालीलपैकी प्र. क्र. १ ते प्र. क्र. ८ मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 २) प्र. क्र. ९ अनिवार्य आहे.
 ३) मुळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 अ) निर्यात व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा. निर्यात व्यवस्थापनाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. ०८
 ब) निर्यातीची राष्ट्राला व उद्योगधंद्याला असणारी गरज विशद करा. ०८
२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 अ) भारताचा जागतिक निर्यात व्यापारातील वाटा कमी असण्याची कारणे विशद करा. ०८
 ब) भारताच्या सेवा निर्यातीतील विविध कलांची चर्चा करा. ०८
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 अ) व्यापारी अडथळे म्हणजे काय ? विविध प्रकारचे जकाती अडथळे विशद करा. ०८
 ब) व्यापारी गटाची व्याख्या लिहा. इयू व नाफ्टा यांच्या कार्याची चर्चा करा. ०८
४. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 अ) भारताचे जागतिक व्यापार धोरण २०१५-२०२० ची उद्दिष्टे व वैशिष्ट्ये यांची चर्चा करा. ०८
 ब) निर्यात वृद्धी संघटना म्हणजे काय ? भारतातील कोणत्याही दोन निर्यात वृद्धी संघटनांची भूमिका विशद करा. ०८
५. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
 अ) जागतिक बाजारपेठ निवडण्यासाठीच्या प्रक्रियेतील टप्पे विशद करा. ०८
 ब) 'वस्तू जीवनचक्र' व 'वस्तू मुल्यांकन' या निर्यात बाजारपेठे संदर्भातील संकल्पना स्पष्ट करा. ०८

६. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- अ) निर्यात किंमत म्हणजे काय ? विविध प्रकारच्या निर्यात धोरणांची चर्चा करा. ०८
- ब) निर्यात पत व हमी मंडळाची निर्यात वित्तातील भूमिका विशद करा. ०८
७. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.
- अ) निर्यात प्रक्रियेतील जहाजांत माल भरण्यापूर्वीची प्रक्रिया विशद करा. ०८
- ब) भारतीय निर्यातदारांना उपलब्ध असणाऱ्या कोणत्याही पाच सवलतींची चर्चा करा. ०८
८. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा लिहा. १६
- अ) निर्यात व्यवस्थापकाची कार्ये
- ब) जागतिक व्यापार संघटनेची भूमिका
- क) निर्यात वित्ताचे प्रकार
- ड) परपत्र
- इ) आयात निर्यात बँक
- ई) नोंदणीटप्पा
९. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर चर्चा करा. २०
१. निर्यात संस्थेसाठी संघटना उभारणी
२. जागतिक बाजारपेठेत शिरकाव करण्याच्या पध्दती
३. निर्यात किंमत दरपत्रके
